

Evaluering: Hands on – lær at arbejde effektivt med dine evalueringer

eller

Evaluering When the shit hits the fan

Mortensen & Lauridsen Inc. Niels Peter Mortensen, specialkonsulent,
Socialforvaltningen, Københavns Kommune, Sigurd Lauridsen,
seniorkonsulent, ph.d., COWI

Agenda

Formål med seminariet

Hvad er en evaluering?

Hvordan identificerer man aktørerne i en evaluering?

Hvad sker der når designet møder virkeligheden?

Hvilke interesser er der på spil i enhver evaluering?

Hvilken magt har aktørerne i en evaluering?

Case: Hvad skal man gøre når virkeligheden ændrer sig?

Viden

Musketereden

Øvelse: Hvad er en evaluering?

- › Hvad består en evaluering af?
- › Hvad håber man, der kommer ud af en evaluering?
- › Hvordan sikrer man sig, at der så kommer dette ud af det?
- › Hvad kommer der rent faktisk typisk ud af en evaluering?

5 Min.

Hvad er formålet med dette læringsseminar?

- › På denne konference og i evalueringsslitteraturen vil I møde mange fine og fornemme bud på, hvad evaluering er og ikke mindst bør være.
- › Det handle om at finde sandheden, forbedre samfundet og sikre at politiske beslutninger træffes på baggrund af sund evidens!
- › Det er heller ikke helt forkert. Det handler *også* om det. Men det handler *også* om andre ting!
- › Formålet med dette læringsseminar er at introducere jer til de andre ting, evaluering også handler om.

Fokus

- › Evalueringer handler *også* om, at i (næsten) enhver evaluering er der tre aktører til stede: Kunden (projektejer), evaluator og projektet
- › En succesfuld evaluering kræver, at disse tre aktører arbejder konstruktivt sammen
- › Men hvordan sikrer man det, når virkeligheden og budgettet ændrer sig, ansvaret skal fordeles på ny og aktørerne har forskellige interesser, interesserter og magtbaser?
- › Det er det, vi skal drøfte sammen i dette seminar!

Virkningsevaluering: Et kendt programteoretisk ideal for evaluering af social- og sundhedsindsatser

- › Hvad i indsatsen virker?
- › For hvem virker det?
- › Under hvilke forhold virker det?

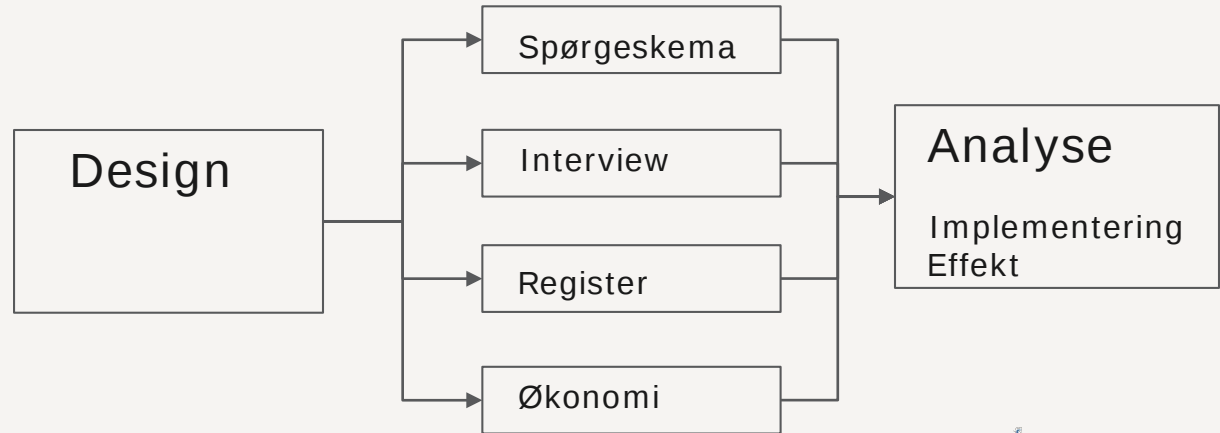
Der er overordnet tre mulige udfaldsrum af virkningsevalueringen:

- › Indsatsteorien holder: Undersøgelsen viser, at indsatsteorien er blevet implementeret som planlagt, og de forventede resultater opnås.
- › Indsatsteorien holder ikke, men man opnår de forventede resultatmål. Selvom man opnår de ønskede resultater, viser undersøgelsen, at indsatsteorien ikke er implementeret som planlagt (manglende metodeloyalitet). Et sådant resultat vil lede til en yderligere analyse af, hvilke aktiviteter der i de tilfælde har ført til de positive resultater.
- › Indsatsteorien holder ikke, og man opnår ikke de forventede resultater. Dette resultat kan skyldes to forhold:
 - › Implementeringsfejl. En mulighed er, at indsatsteorien ikke er blevet implementeret som planlagt, hvorfor forventede resultater ikke opnås. I dette tilfælde vil det være relevant at afdække, hvori implementeringsfejlen består. Skyldes det forhold i projektteamet (f.eks. mangelfuld projektledelse), eller skyldes det kontekstforhold (f.eks. lederskifte, ny strategi i kommunen osv.)?
 - › Teorifejl. En anden mulighed er, at indsatsen gennemføres som forudsat i indsatsteorien, men at man ikke opnår den forventede effekt. Det er muligt, at indsatsen bygger på faglige antagelser, som ikke er korrekte. Måske er indsatsen ikke omfattende nok eller tilstrækkeligt præcis. Måske er der formuleret nogle greb i forhold til forankring, som viser sig ikke at virke i praksis.

Hvad er en evaluering?

Megen forskning har haft fokus på at diskutere: Hvad er det optimale design til at skabe den bedste analyse

En evaluering er en anvendelsesorienteret, systematisk og databaseret vurdering af resultater af processer
(Andersen, Wahlgren og Wandall, 2017)

Hvem er aktørerne i en evaluering?

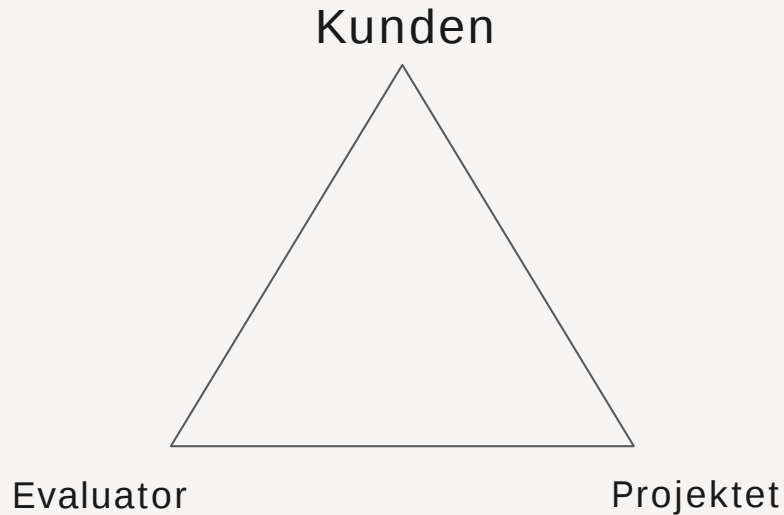
- › Identifikation af aktørerne i en evaluering
- › Stor fra evaluering til evaluering – ingen faste formler
- › Intern/ekstern evaluator
- › Ikke nødvendigvis de samme gennem et helt forløb

<i>Arbejdsbier</i> Lille indflydelse, men nødvendige <i>Informeres</i>	<i>Ressourcepersoner</i> Stor indflydelse og nødvendige <i>Involveres</i>
<i>Eksterne</i> Lille indflydelse og ikke særlig nødvendige <i>Orienteres</i>	<i>Grå eminencer</i> Stor indflydelse, men ikke særlig nødvendige <i>Høres</i>

Men hvad sker der
når det smukke evalueringsdesign rammer
virkeligheden

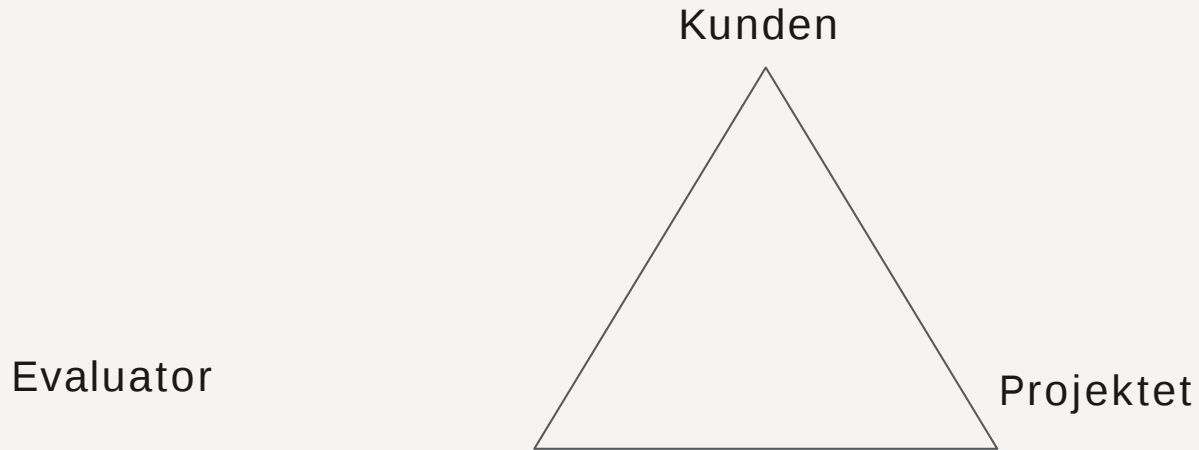
De evige tre i enhver evaluering!

Alle tre har hver deres interesser, interesserer og magtsfærer.

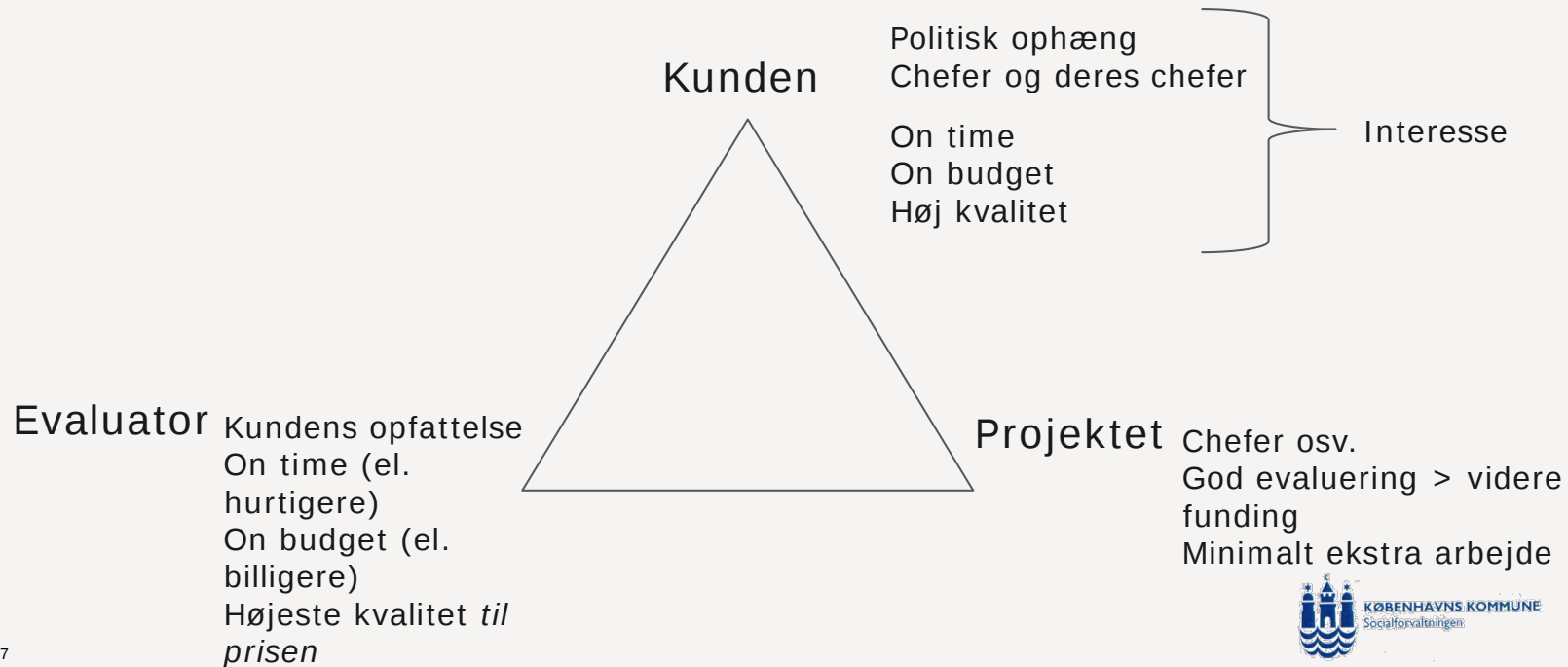
Det som binder dem sammen er et evalueringsdesign

En fælles idealtypisk interesse: Produktionen af handlingsorienteret viden???

Måske...

Interesser og interessenter

Når virkeligheden blander sig!

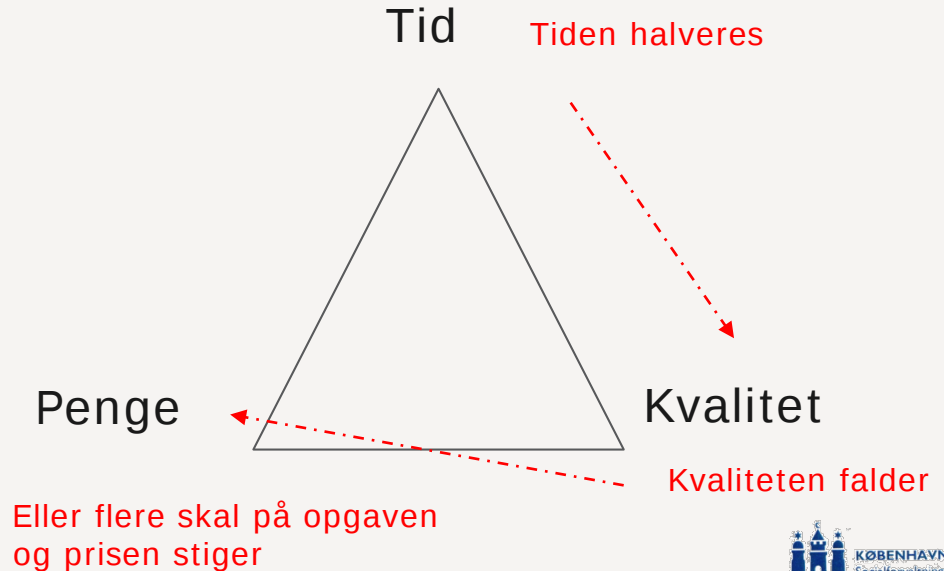
GISP!! Noget går galt

– det gør det altid

- › Respondenterne i spørgeskemaundersøgelsen svarer ikke
- › Projektperioden bliver udvidet
- › Rapporten er "skrevet forkert"

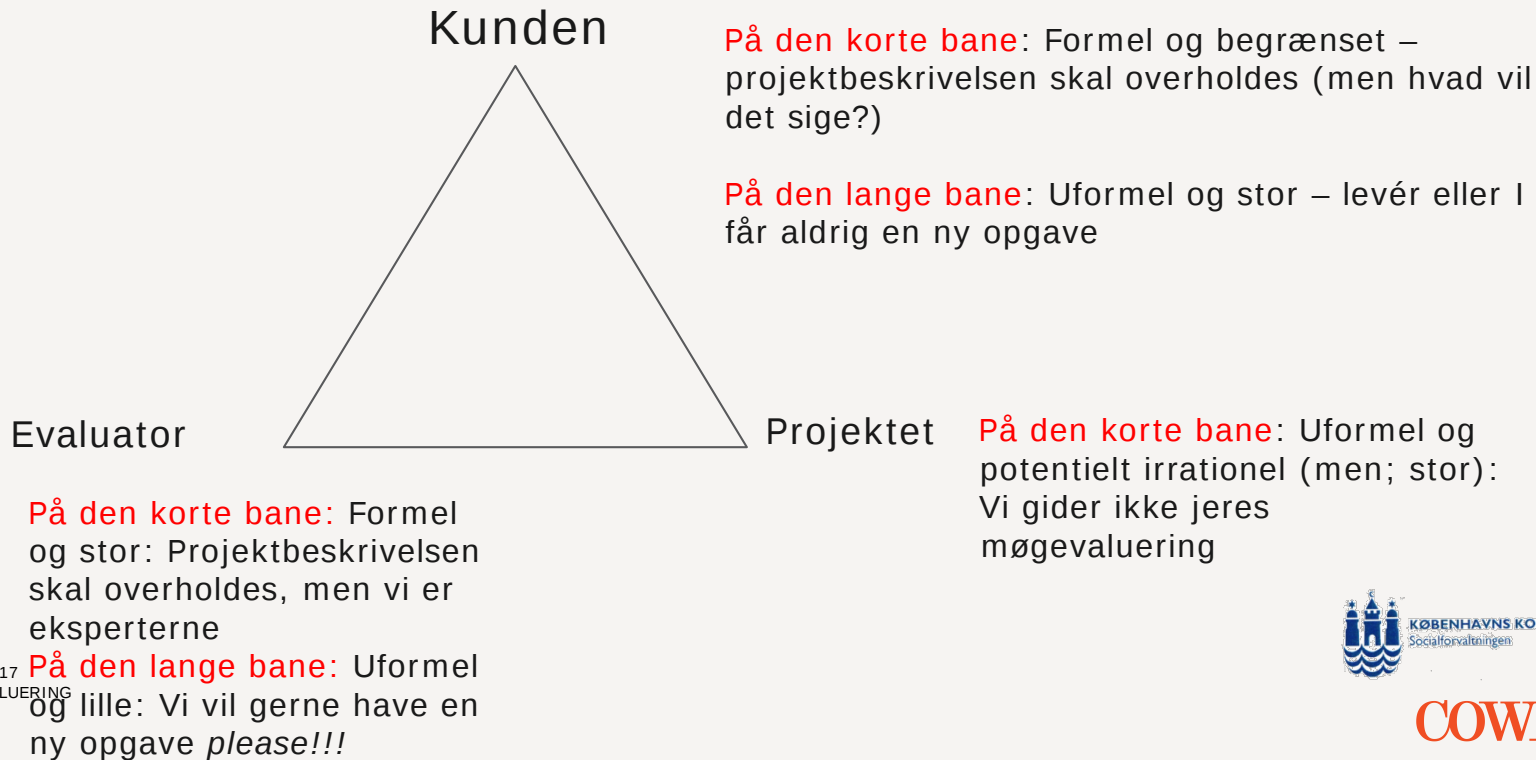
Ethvert projekts jernlov

Hvis man flytter på en faktor
påvirker det mindst en anden
faktor

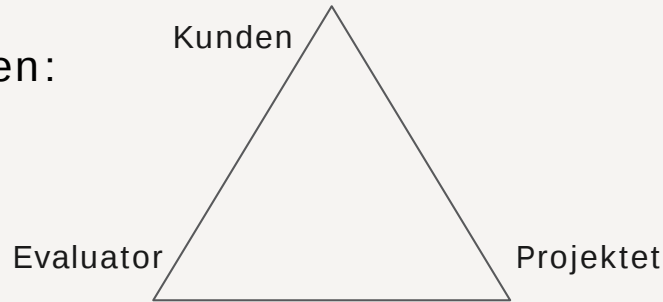
What to do?

MAGT

Metodedogmatik vs. Metodepragmatisk tilgang

- › Er et kontinuum, ikke to absolutter
- › Forskellige roller for evaluator alt afhængigt af hvem man orienterer sig i forhold til
- › Et branchespørgsmål (?)
- › To forhold at tage med i overvejelserne; økonomi og kvaliteten af den producerede viden
- › Overvej i forhold til trekanten:

Case

Case: Evaluering af indsatser målrettet børn med skolevægring

- › I har vundet opgaven med at evaluere en satspulje rettet mod at få børn og unge med skolevægring tilbage i skolen i alle 5 regioner– juhoo
- › Projektet er stort, budgettet er stort! Alt er godt og det føles fedt at være konsulent!
- › Meen projektet blev vundet i skarp konkurrence med alle de andre hajer i det blodrøde hav, som hedder konsulentverdenen. Alt skal køre snorlige!
- › **PANIK**: Efter kontraktindgåelse opdager I og Socialstyrelsen (kunden), at to regioner i realiteten kører med to projekter. Dvs. pludseligt skal I evaluere 7 og ikke 5 projekter. Socialstyrelsen melder klart ud: Der er ikke flere penge i kassen! Men alle projekter skal selvfølgelig med i evalueringen. Socialstyrelsen er dog hjælpsom: Kan I ikke bare tage nogen af de mange timer I har sat af til analyse og rapportskrivning og bruge på de to ekstra projekter?
- › I mærker at euforien over at vinde opgaven langsomt forlader kroppen

Hvad gør I?

- › Hvem skal involveres på nuværende tidspunkt?
- › Hvad er jeres handlerum?
- › Hvad kan gøres
- › Hvad er jeres interesse her? Hvem gør I glade med jeres løsning? Og hvem gør I ikke så glade?

Viden

SYSTEMATISK
REVIEW

RANDOMISERET
KLINISK FORSØG

Evaluering KOHORTESTUDIE

TVÆRSNITSSTUDIE

CASE-RAPPORT STUDIE

EKSPERTUDTALELSE

ANEKNOTE

Viden

Viden

Hvordan undgår vi at ende i den røde boks?

Runde 2: Projektperspektivet

- › Samme case som i første omgang, men nu er I projektleder i regionen
- › Jeres oplevelse er, at evalueringen er spredt for tyndt ud, der vil ikke komme viden ud af det og hvorfor skal I for øvrigt bruge tid på den? I ved jo at jeres projekt virker. (Og, det er jo bare de der glatte konsulenter der ikke ved noget om emnet)

Hvad gør I?

- › Hvad er jeres handlerum?
- › Hvordan kan I påvirke evalueringen?
- › Hvem orienterer I jer mod?
- › Hvad er jeres interesse?

Musketereden

- › **Roller:** Det er vigtigt, at alle anerkender hinandens roller: Projektejer (kunde), evaluator, projekt
- › **Projektets temperatur:** Vigtigt at afklare interesserne i projektet: Høj politisk eller business as usual
- › **Tillid:** Alle aktører får på et tidspunkt mulighed for at dolke en eller flere af de øvrige aktører i ryggen. Modstå fristelsen og hav tillid til, at de andre også vil modstå den
- › **Fairness:** Vær fair! Hvis du har begået en fejl, så vedkend dig det! Men vær hjælpsom, hvis andre begår fejl, fordi alle kommer til det. Det gælder hele vejen i et evalueringsforløb.
- › **Opgaveforståelse:** Alle skal forstå opgaven. Hele opgaven: Projektejers ønsker, projektets ambitioner og evaluators opgave.

Afrunding

- › Vi har været inde på, hvad evaluering er ideelt
- › Vi har været inde på hvad evaluering (også) er reelt
- › Vi har diskuteret interesser, interessenter og magtforhold i evalueringer
- › Vi har beskrevet evalueringens jernlov
- › Vi har drøftet evalueringens vidensniveau
- › Vi er kommet med en slags forslag til en løsning – musketereden
- › Hvad tænker I? Kan I genkende det og giver det mening?